

νης ή ύποχρέωσις ἀμφοτέρων τῶν γονέων πρὸς ἀπὸ κοινοῦ προίκισιν στηρίζεται καὶ ἐπὶ τῆς συζυγικῆς, πρέπει νὰ πιθανολογηθῇ.

Παρατηρητέον, ὅτι ἐν στίχῳ 1 τὸ ἔγγραφον χαρακτηρίζεται ὡς *κόπια* καὶ δὴ κατ' ὄνομα τῶν ὑπὸ τοῦ πατρὸς διδομένων ὡς προῖκα εἰς τὴν θυγατέρα του Μαρίαν. Καὶ δὲν ἀναφέρεται μὲν τὸ ὄνομα τοῦ διδομένου εἰς αὐτὴν συζύγου, τονίζεται ὁμως μὲ χαρακτηριστικὴν ἔμφασιν, ὅτι τὰ πράγματα δίδονται ὡς προῖξ εἰς τὴν θυγατέρα. Ἐκ τούτου συνάγω ὅτι τὸ ἔγγραφον δὲν ἀποτελεῖ προικοσύμφωνον ἀλλ' «ὀνομαστικὸν κατάλογον» (*κόπια κατ' ὄνομα*) τῶν πραγμάτων, ἅτινα πρόκειται νὰ δοθοῦν εἰς τὴν Μαρίαν ὡς προῖξ. Εἶναι ἐν ἄλλοις λόγοις *ἀβαντάριον*, ὅπως τὰ 27 καὶ 46. Ἀποκαλεῖται ὁμως *κόπια*, διότι, ὡς εἰκάζω, ἔγιναν δύο ἀντίτυπα ἐξ ὧν τὸ ἐν εἶναι τὸ παρὸν. Νομίζω δὲ ὅτι τὸ ὀριστικὸν προικοσύμφωνον οὐδέποτε συνετάχθη. Καὶ διὰ τοῦτο ὁ γραφεὺς τοῦ Verso ἠναγκάσθη νὰ χαρακτηρίσῃ τὸ παρὸν ἔγγραφον πολὺ βραδύτερον ὡς προικοσύμφωνον, ὅπως ἄλλως τε εἰς τὰ 1810, τὰ γραπτὰ ἀλλ' οὐδέποτε ἰσχύσαντα ἔθιμα τῆς Νάξου (Ι. ΒΙΣΒΙΖΗ, *Ἡ κοινοτικὴ διοίκησις τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν* ἐν *L' Hellenisme contemporain*, 29 Μαΐου 1953, σελ. 203 σημ. 3) ἠναγκάσθησαν νὰ ὀρίσουν διὰ τοῦ ἀρθροῦ π' τοῦ κεφ. ΙΒ («Θέμις» Σγούτα 5, 1852 σελ. 161 = ΖΕΠΩΝ, *Jus Graecoromanum* 8, Ἀθῆναι 1931, σελ. 548): *Τὰ κατάστιχα τῆς προικὸς (σκίτζοι ἢ ἀβαντάρια) ἐὰν ὦσιν ὑπογεγραμμένα τῇ ἰδίᾳ χειρὶ τοῦ προικοδοτοῦντος, καὶ τινων ἀξιοπίστων μαρτύρων, λογίζονται ὡς προικοσύμφωνα, καὶ ἔχουσι τὸ αὐτὸ κῦρος, τὸ ὁποῖον ἔχουσι κακεῖνα.* Εἶναι βεβαίως ἀληθές, ὅτι τὸ παρὸν δὲν εἶναι ὑπογεγραμμένον ὑπὸ τοῦ προικοδοτοῦντος καὶ μαρτύρων· τοῦτο ὁμως δὲν ἀποκλείει τὰ ἀβαντάρια ἐν Σίφνῳ ἀλλὰ καὶ ἐν Νάξῳ, νὰ μὴ ἦσαν πάντοτε ὑπογεγραμμένα καὶ διὰ τοῦτον ἀκριβῶς τὸν λόγον τὸ ἔθιμον τῆς Νάξου ἠξίωσεν, ὅπως εἶναι ὑπογεγραμμένα, ἵνα θεωρῶνται ὡς προικοσύμφωνα. Πείθομαι δὲ ὅτι τὸ παρὸν δὲν ἦτο προικοσύμφωνον καὶ ἐπομένως ὅτι ἡ σημείωσις τοῦ Verso ἐγράφη εἰς μεταγενεστέραν ἐποχὴν, ὅτε ἡ Μαρία ἦτο εἴτε ὑπανδρευμένη, εἴτε χήρα, διότι ἀποκαλεῖται *Καμαράσαινα*, ὅπερ σημαίνει ὅτι ἡ σημείωσις ἐγράφη πάντως μετὰ τὸν γάμον της. Διότι δὲν δύναμαι νὰ δεχθῶ, ὅτι ἀπεκαλεῖτο αὕτη *Καμαράσαινα* πρὸ τοῦ γάμου της, ἀκόμη καὶ ὅταν ἦτο μεμνηστευμένη. Ὅτι δὲ τὸ ἀβαντάριον ἢ τὸ προικοσύμφωνον συνετάχθη μετὰ τὴν σύναψιν τοῦ γάμου, τὸ ἀποκλείω. Τοιαῦτα δείγματα δὲν κατέχομεν.

- 1 *Εἰς δόξαν Θε(ε)οῦ ἀμήν. κόπια τὸ τί δίδω τῆς θυγατρὸς μου μαρίας χάριν προικίου. κατ' ὄνομα.*
- 2 * *Ἀρχὴ καὶ πρῶτον τὴν εὐχὴν τοῦ κ(υρί)ου ἡμῶν Ἰησοῦ χ(ρισ)τοῦ, τῶν γονέων μας, καὶ τὴν ἐδικήν μας.*
- 3 * *ἔπειτα τὰ σπήτια τοῦ γαβριὴλ ὅλα, μὲ τρία μαγαζιά, νὰ τὰ τελειώσω μὲ ἴδια μου ἔξο-*

4 δα. ἓνα σκρίνιο, δύο κασσέλες. εἴκοσι καρτέγες, δύο θροινιά. δώδεκα
5 κάδρα. τέσσερης καθρέπτες, δύο βαιζέλια μπρόντζινα, καὶ τέσσερα στάνι-
6 να. τέσσερα καντηλέρια μπρόντζινα, καὶ ἓνα λύχνος τῆς βίδας. μιὰ τουζίνα
7 πιάτα στάνινα. καὶ οὐτὸ ἀλλὰ γυαλικά χρειαζεται τὸ σπίτι διὰ νὰ γαρνιρι-
8 στῇ. ὁμοίως καὶ ἡ κουζίνα μὲ ὅλα τὰ χρειώδη μπακιρικά, καὶ δύο τραπέζια
9 κάρινα. τρία βουτιζιά. δυὸ ζάρρες τοῦ λαδιοῦ, καὶ τέσσερα ξυλοβούσια
10 διὰ σερβίτζιο τῶν μαγαζιῶν της.
11 » τρίτον τὰ ροῦχα τῆς φορεσχιᾶς της εἴκοσι διάφορες φουρ-
12 νίδες ἀπὸ ὅλα, καὶ δυὸ γούναις βελούδα γαλονάδαις. καὶ δυὸ τζόχιναις
13 γαλονάδαις. καὶ δέκα πέντε ζευγάρια σεντόνια διάφορα. τὸ ἓνα ζευγά-
14 ρι με μέρλα χρυσᾷ. δέκα γοροκούρτουνα, χρυσᾷ τὰ δύο, ἢ ἄλ-
15 λαις διάφορες. δώδεκα μάνες μαξιλάργια : με τὰ ντύματά τους : τὰ τέσσερα
 χρυσᾷ, τὰ
16 ἄλλα διάφορα. τέσσερα ματαράτζα. τέσσερα παπλώματα. τὸ ἓνα
17 χρυσό, τὸ ἄλλο ἀτλάζι, τὰ δύο συμνηϊκά, ἓνα πεῦκι, τέσσε-
18 ρα ταυλομάνδηλα, καὶ τέσσερης τουζίνες πετζέτες.
19 » τέταρτον τὸ μάλαμά της, μιὰ καθενέτα χρυσῇ, καὶ ἐγκόλπιον ἀπὸ κάτω
20 ἓνα κορδόني χρυσό, με ἓνα σταυρὸ μασουράτο ἀπὸ κάτω, δύο λε-
2α σελίς 21 μόνς μποιτόνια, με ἓνα σταυρὸ καὶ μίαν καρδιάν, τρία ζευγάρια σκολαρίκια, τὸ
 ἓνα κα-
22 ράβια. τὸ ἄλλο γάντζοι, τὸ ἄλλο μισόγκαζα, δώδεκα δακτυλίδια τὸ ἓνα ξεφεῖρι,
23 τὰ ἄλλα διάφορα. ἓνα μονοκούκι μαργαριτάρη, με δέκα ἐννήα μποιτόνια χρυ-
24 σᾷ, καὶ ἓνα κόλφι κάτωθεν, καὶ ἐν κωνσταντινᾷτο χρυσό, ἓνα ζευγάρι μανίνη
25 χρυσᾷ, καὶ ἓνα : ζευγάρι : κουμπιὰ χρυσᾷ, τέσσερης κολαΐναις μαργαριτάρη με
 τέσσερης
26 καρδιαῖς, καὶ τριάντα ἕξη μποιτόνια χρυσᾷ.
27 πέμπτον μιὰ τουζίνα πηρουνοκούταλα ἀσυμένια, καὶ μιὰ τουζίνα μαχαίρια τοῦ
 τραπε-
28 ζίου, καὶ ἕξη ζάρφια, με τὰ φλιζάνια τους.
29 ἕκτον τὸ περιβόλι εἰς ταῖς ἐρκιαῖς ὅπου ἔχω ἀγορὰ ἀπὸ τὸν ζέπο ἀπὸ πάν-
30 ω ἕως κάτω με ὅλα τὰ ἐλαιόδενδρα. καθὼς εὗρίζεται. καὶ τὰ χωράφια εἰς
31 τοῦ τζιγκούρη, ὅπου ἔχω ἀγορὰ με συκιάς, καὶ με ἐλαιόδενδρα. καθὼς εὗρί-
 σκεται(αι).
32 τὸ χωράφι εἰς τὴν νιόργια ὅπου ἔχω ἀγορὰ ἀπὸ τὸν τζακινιά. με συκιάς καὶ θε-
33 μονιὰ καὶ κατικιαῖς, καθὼς εὗρίζεται, τὸ χωράφι εἰς τὸ πετάλι ὅπου ἔχω ἀγο-
34 ρὰ ἀπὸ τὸν μπάρμπα μου τὸν ζεπάκι. καὶ τὸ χωράφι εἰς τὴν ὀρνιθοῦ ὅπου ἔχω
35 ἀγορὰ ἀπὸ τὸν ἀντωνάκη μιχαλέτο. καὶ τὸ ἀμπέλι εἰς τοῦ καλαμπελά ὅπου ἔχω

- 36 ἀγορὰ ἀπὸ τὸν ὅμοιον ἀντιωνάκη.
 37 ἑβδομον πενήντα κεφάλια πρόβατα. καὶ μιὰ βουδοκολιά.
 38 καὶ μετρητὰ χίλια πεντακόσια γρόσια, ταῦτα τὰ ἄνωθεν τὰ δίδομεν μὲ
 39 ἰδιάν μας θέλησιν, καὶ καλὴν γνώμην τόσον ἐγώ, ὥς καὶ ἡ συμβιά μου, τῆς
 θυγα-
 40 τρός μας μαρίας, μὲ τὴν εὐχὴν μας. (2^α X.)

Verso

- 3^η X. 1 Προικοσύμφωνον
 2 τῆς Κυρίας Μαρίας
 3 Κωνστ. Βάου, ἥτοι
 4 τῆς Καμαράσαινας

97

Προικοδοτικὸν γράμμα τῆς Μαρίας Ἰωάννου Πάου

1814, Ἀπριλίου 29
 Σίφνος

Ἡ Μαρία χήρα Πέτρου Καμαράση παραδίδει ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς συντάξεως τοῦ παρόντος ἐγγράφου τὴν νομὴν καὶ κυριότητα, τίτλῳ προικός, εἰς τὴν θετὴν αὐτῆς θυγατέρα, γνησίαν δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς Ἰωάννου Πάου Μαρίαν, τὰ ἐν αὐτῷ περιγραφόμενα κινητὰ καὶ ἀκίνητα, πρὸς πίστωσιν δὲ καὶ ἀσφάλειαν συντάσσει τὸ παρὸν ὑπογεγραμμένον παρ' ἀξιοπίστων μαρτύρων. Ἐδημοσιεύθη παρ' ἐμοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον: Lettre de dotation inédite de l' île de Sifanto ἐν Journal of Juristic Papyrology 8, 1956 (τόμῳ ἀφιερωμένῳ εἰς τὸν Raphael Taubenschlag ἐπὶ τῇ ἑβδομηκονταπενταετηρίδι αὐτοῦ).

Ἐκ τῶν προσώπων τοῦ ἐγγράφου, ὁ μὲν μακαρίτης ἄρχων Πέτρος Καμαράσης, εἶναι γνωστὸς ἐκ τοῦ προηγουμένου 96. Ἡ χήρα αὐτοῦ Μαρία, γνωστὴ καὶ αὐτὴ ἐκ τοῦ αὐτοῦ 96. Ἡ ὑπ' αὐτῆς προικοδοτουμένη εἶναι θυγάτηρ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς Ἰωάννου Κ. Μάου, ἀποβιώσαντος μεταξὺ τῆς 22 Φεβρουαρίου καὶ 22 Σεπτεμβρίου 1824. Ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ Μαρία, ἣν υἱοθέτησεν ἡ Μαρία Καμαράση, ὑπανδρεύθη ἐν ἔτει 1819 τὸν Ἰωάννην Λυμβαῖον. Ἄρα ἐν ἔτει 1814, ὅτε συντάσσεται τὸ παρὸν, ἦτο ἔτι κοράσιον· ὄντως, τὸν Μάϊον τοῦ ἔτους 1812, ὅτε συνέταξε τὴν διαθήκην αὐτοῦ ὁ Πέτρος Καμαράσης (102) ἀποκαλεῖ ταύτην μικρὰν Μαρίαν (στίχ. 33). Δεδομένης δὲ τῆς νεαρᾶς ἡλικίας, εἰς ἣν ἤρχοντο εἰς γάμον, ἰδίως τὰ θήλεα, κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἔπεται ὅτι ἡ θετὴ θυγάτηρ τῆς Καμαράσαινας Μαρία ἦτο ἀδύνατον νὰ ἦτο ἡλικίας 18-19 ἐτῶν κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ γάμου τῆς μὲ τὸν Λυμβαῖον καὶ ἐπομένως μεγαλυτέρα τῶν 14 ἐτῶν κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ παρόντος ἐγγράφου, ἥτοι ἐν ἔτει 1814. Τὸ γεγονὸς

